

Iepirkumu uzraudzības birojs

Aktuālais un «TOP» jautājumi par izslēgšanas iemesliem

<https://www.iub.gov.lv/lv/media/7602/download?attachment>

Monta Drebeiniece

Iepirkumu uzraudzības biroja

Tiesību aktu piemērošanas departamenta direktore

OECD 2019. gada 3. fāzes ziņojumā iekļautās rekomendācijas / PIL 42.panta (2).daļas 1.punkts

- Ievērojot Latvijai adresētās OECD 2019. gada 3. fāzes ziņojumā iekļautās rekomendācijas, PIL 42. panta (2).daļas 1. punkta b), c) un f) apakšpunktos minēto izslēgšanas iemeslu pārbaudei būtu **izmantojami** publiski pieejamie **daudzpusējo attīstības banku izslēgšanas saraksti**.

PIL 42. panta (2).daļas 1. punkts: Kandidāts, pretendents vai persona, kura ir kandidāta vai pretendenta valdes vai padomes loceklis, pārstāvēttiesīgā persona, prokūrists vai persona, kura ir pilnvarota pārstāvēt kandidātu vai pretendentu darbībā, kas saistītas ar filiāli, ar tādu prokurora priekšrakstu par sodu vai tiesas spriedumu, kas stājies spēkā un kļuvis neapstrīdams un nepārsūdzams, ir atzīta par vainīgu vai tai ir piemērots piespiedu ietekmēšanas līdzeklis par jebkuru no šādiem noziedzīgiem nodarījumiem:

b) kukuļņemšanu, kukuļdošanu, kukuļa piesavināšanos, starpniecību kukuļošanā, neatļautu piedalīšanos mantiskos darījumos, neatļautu labumu pieņemšanu, komerciālu uzpirkšanu, prettiesiska labuma pieprasīšanu, pieņemšanu vai došanu, tirgošanos ar ietekmi,

c) krāpšanu, piesavināšanos vai noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu,

f) izvairīšanos no nodokļu vai tiem pielīdzināto maksājumu samaksas.

OECD 2019. gada 3. fāzes ziņojumā iekļautās rekomendācijas

Kad pārbauda?

- Ja pretendenta iesniegtās ārvalsts institūciju izziņas vai dokumenti vai tos aizstājošie dokumenti (atbilstoši noformēts zvērests vai pašas personas apliecinājums) **raisa šaubas** par to autentiskumu.
- **Rekomendējama:**
 - ✓ Ja paredzēts iepirkums virs ES līgumcenu sliekšņiem.
 - ✓ Ja iepirkumā iesaistīts ES finansējums.
 - ✓ Ja informācija iegūstama par trešās valsts valstspiederīgajiem (gan fiziskām, gan juridiskām personām).

OECD 2019. gada 3. fāzes ziņojumā iekļautās rekomendācijas

Kur pārbauda?

- Pasaules bankas saraksts:

<https://www.worldbank.org/en/projects-operations/procurement/debarred-firms>

- Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības bankas saraksts:

<https://www.ebrd.com/ineligible-entities.html>

- Amerikas Attīstības banku grupas saraksts:

<https://www.iadb.org/en/transparency/sanctioned-firms-and-individuals>

- Āfrikas Attīstības banku grupas uzturētais saraksts:

<https://www.afdb.org/en/projects-operations/debarment-and-sanctions-procedures>

- Āzijas Attīstības bankas uzturētais saraksts:

<https://lnadbg4.adb.org/oga0009p.nsf/sancCrossDebarred?OpenView&count=999>

**Pārbaude
veicama visos
5 sarakstos,
jo tie ir
savstarpēji
papildinoši!**

OECD 2019. gada 3. fāzes ziņojumā iekļautās rekomendācijas

Kā rīkoties, ja kādā no sarakstiem konstatēts ieraksts par personu?

- Ja pasūtītājs jebkurā no sarakstiem konstatē ierakstu par personu, tad **jāpievērš vērība**, par kādu pārkāpumu persona iekļauta sarakstā (īpaši, ja tā ietver kukuļošanu vai krāpšanu).

• Ieraksts minēto banku sarakstos pats par sevi nav pietiekams pamats piegādātāja izslēgšanai!

- Izslēgšanas pamats ir prokurora priekšraksts par sodu vai tiesas spriedums, kas stāties spēkā un kļuvis neapstrīdams un nepārsūdzams. Pasūtītājam pirms piegādātāja izslēgšanas **jāgūst pārlicība** par tāda esību.
- Apstiprinoties informācijai, pasūtītājs ir tiesīgs piegādātāju izslēgt saskaņā ar PIL 42. panta (2).daļas 1. punkta izslēgšanas iemeslu.
- Jāievēro noteikumi par **noilgumu**, kā arī **uzticamības nodrošināšanas** iespēju!

PIL 42. panta (2).daļas 2.punkts - neizpildītas saistības nodokļu jomā

Vai pretendents jāizslēdz, ja konstatējams, ka tam **nav nodokļu parāda**, bet **nav iesniegta nodokļu deklarācija** un attiecīgā informācija ir publiski pieejama?

- **Izslēgšanas iemesls Latvijas subjektiem** tiks piemērots, ja **iestāsies jebkurš** (vai arī abi kopā) no likumā «Par nodokļiem un nodevām» minētajiem gadījumiem –
 - ✓ **neiesniegta nodokļu deklarācija** un informācija par šo faktu **ir publiski pieejama** vai
 - ✓ **nodokļu parāds** pārsniedz 150 *euro*.

PIL 42. panta (2).daļas 2.punkts - neizpildītas saistības nodokļu jomā

- PIL 42. panta (5).daļas 1. punkta "c" apakšpunktā ir **paredzēta konkrēta kārtība pasūtītāja rīcībai** gadījumā, ja, pārbaudot EIS, pasūtītājs konstatē, ka **ir neizpildītas nodokļu saistības Latvijā** – noteikts **trīs darbdienu** termiņš PIL 42. panta (6).daļā minēto pierādījumu iesniegšanai par nodokļu saistību izpildi.

Vai pasūtītājs var noteikt garāku termiņu pierādījumu iesniegšanai un vai pats piegādātājs var lūgt pasūtītāja noteiktā termiņa pagarinājumu?

- Pasūtītājs var noteikt garāku termiņu par likumā paredzētajām trīs darbdienu termiņiem, tāpat arī pretendents, norādot pamatojumu, var lūgt noteikto termiņu pagarināt. Vienlaikus tieši pasūtītājs izvērtēs, vai termiņa pagarinājumam piekrist, par to informējot pretendentu.

- PIL 42. panta (5).daļas 1. punkta "c" apakšpunktā noteiktais trīs darbdienu termiņš **nav paredzēts**, lai pretendents šajā termiņā **novērstu** neizpildītās nodokļu saistības, bet gan **iesniegtu pierādījumus**, ka neizpildītas nodokļu saistības konkrētajos datumos nebija.

Pārbaudāmās personas

Vai nepieciešama papildu rīcība, ja EIS izziņā par patiesā labuma guvēju (fiziska persona) attiecībā uz VID administrētajiem nodokļiem tiek norādīts – **«Persona nav reģistrēta kā saimnieciskās darbības veicējs»?**

- Pasūtītāja papildu rīcība nav nepieciešama.
- Atbilstoši PIL 42. pantā noteiktajai kārtībai par Latvijā reģistrēta vai pastāvīgi dzīvojoša pretendenta patiesā labuma guvēju pasūtītājs ņem vērā informāciju, kas ievietota EIS.
- EIS informāciju izgūst no VID publiskās nodokļu parādnieku datubāzes.
- Minētajā datu bāzē un EIS izziņā atbilstoši likuma «Par nodokļiem un nodevām» 22. pantam informācija par parādiem tiek atspoguļota tikai par fiziskām personām, kuras ir saimnieciskās darbības veicējas.

Kā rīkoties situācijā, ja **ārvalstī reģistrētai** personai **nav** piešķirts **VID nodokļu maksātāja reģistrācijas numurs?**

- Ja ārvalstu subjektam nav piešķirts šāds numurs, tam nav jāpārbauda neizpildītas nodokļu saistības Latvijā, jo uzskatāms, ka saimniecisko darbību Latvijā tas nav veicis.

Pārbaudāmās personas

Kā rīkoties, ja pēc Uzņēmumu reģistra datiem konstatējama persona, kurai pretendētā varētu būt izšķirošā ietekme, bet pretendents sniedzis informāciju, ka tādas personas nav?

- Pretrunīgas informācijas gadījumos **jālūdz pretendentam papildu skaidrojumu**, ja, piemēram, konstatē, ka kandidātā vai pretendētā ir dalībnieks, kas ir vairākuma kapitāldaļu turētājs (skat. PIL 41. panta (4).daļu).

Piemēram, praksē konstatēts gadījums, kad Latvijas subjektam SIA "X" ir dalībnieks SIA "XX1", kurš ir 50.9 % kapitāldaļu turētājs. Līdz ar to secināms, ka SIA "X" dalībniekam SIA "XX1" atbilstoši Koncernu likuma regulējumam konstatējama izšķirošā ietekme uz līdzdalības pamata.

Vai «persona, kurai ir izšķirošā ietekme», var būt tikai pretendentiem, kas ir akciju sabiedrības vai sabiedrības ar ierobežotu atbildību?

- PIL interpretējams sistēmiski ar Koncernu likuma tiesību normām. Līdz ar to PIL 42. panta (3).daļas 4. punkts būs piemērojams tikai pretendentiem un kandidātiem, kuri ir akciju sabiedrības vai sabiedrības ar ierobežotu atbildību, un **nebūs** attiecināms uz pretendentiem vai kandidātiem, kas ir, **piemēram, biedrības**.

Pārbaudāmās personas

«Mātes sabiedrība», «Meitas sabiedrība», «Galvenais uzņēmums», «Filiāle» - kuram jāveic pārbaude?

✓ Jānošķir jēdzieni un gadījumi:

Pretendents filiāle?

Komerclikuma 22. pants - **Filiāle ir uzņēmuma organizatoriski patstāvīga daļa**, kura teritoriāli vai citādi nošķirta no galvenā uzņēmuma un kuras atrašanās vietā attiecīgā komersanta vārdā sistemātiski tiek veikta komercdarbība.

- Pārbaudām «Galveno uzņēmumu» (sauktu arī par «Mātes» uzņēmumu) uz **visiem** izslēgšanas iemesliem.

Gadījumā, ja **pretendents ir «Meitas uzņēmums»** (piemēram, **SIA**), tas uzskatāms par atsevišķu juridisku personu.

- «Mātes uzņēmumam» pieder «Meitas uzņēmuma» kapitāla daļas un šīs daļas dod tiesības pieņemt noteiktus lēmumus attiecībā uz meitas uzņēmumu.
- «Mātes uzņēmuma» pārbaude par PIL 42.panta (2).daļas izslēgšanas iemesliem veicama, **ievērojot regulējumu par personām ar izšķirošo ietekmi** (attiecina PIL 42.panta (2).daļas 1., 2. un 3. punktu).

Ārvalstu subjektu pārbaude – izziņas saturs

Kā vērtēt ārvalsts izziņu saturu kontekstā ar PIL regulēto izziņu derīguma termiņu un PIL 42.panta (2).daļas 2.punkta pārbaudes datumem?

- **Jāvērtē** ne vien izziņas izsniegšanas datums, **bet arī saturs pēc būtības.**
- Atbilstoši **PIL 42. panta (2).daļas 2. punktam izslēgšanas iemesla ietvars Latvijas subjektiem un ārvalstu subjektiem ir atšķirīgs -**

ārvalstu subjektam neizpildītas saistības nodokļu jomā vērtējamas saskaņā ar attiecīgās ārvalsts normatīvajiem aktiem, un **ārvalsts normatīvie akti var neparedzēt tādu pašu kārtību, kāda tā ir Latvijā, piemēram, attiecībā uz pārbaudāmajiem datumem nodokļu saistību neizpildes sakarā.**

Piemēram, ja derīga ārvalsts izziņa apliecina, ka personai pārbaudes veikšanas brīdī nav nepildītu nodokļu saistību, pasūtītājam konkrētā izziņa ir jāpieņem un jāatzīst kā atbilstošs pierādījums izslēgšanas noteikumu pārbaudei.

PIL 42. panta (2).daļas 14.punkts

- Kandidāts vai pretendents ir sniedzis nepatiesu informāciju, lai apliecinātu atbilstību šā panta noteikumiem vai saskaņā ar šo likumu noteiktajām kandidātu un pretendentu kvalifikācijas prasībām, vai nav sniedzis prasīto informāciju.

Kā rīkoties, ja kandidāts vai pretendents **nesniedz prasīto informāciju** par pārbaudāmajiem ārvalstu subjektiem (piemēram, nav iesniedzis attiecīgās valsts kompetentās iestādes izziņu)?

- Pretendents izslēdzams atbilstoši PIL 42. panta (2).daļas 14. punktam par prasītās informācijas nesniegšanu.

Apakšuzņēmēju pārbaude līguma izpildes posmā

- *PIL 62. panta (3).daļas 3.punkts - pasūtītājs nepiekrīt piedāvājumā norādītā apakšuzņēmēja nomaiņai, ja piedāvātais apakšuzņēmējs, kura veikamo būvdarbu vai sniedzamo pakalpojumu vērtība ir vismaz 10 000 euro, atbilst šā likuma **42.panta (2).daļā** minētajiem pretendentu izslēgšanas iemesliem.*

Vai līguma izpildes posmā apakšuzņēmēja nomaiņas gadījumā attiecībā uz apakšuzņēmēju ir pārbaudāmi visi (tajā skaitā fakultatīvie) PIL 42.panta (2).daļā noteiktie izslēgšanas iemesli?

- **Attiecina tādu izslēgšanas iemeslu apjomu, kāds pēc būtības ir attiecināms.**

Piemēram, ja iepirkuma procedūrā netika paredzēta PIL 42. panta (2).daļas 8. un 9. punkta piemērošana, tos apakšuzņēmēju pārbaudes gadījumā līguma izpildes posmā neattiecina.

Minētais attiecas arī uz PIL 42.panta (2).daļas 11. – 14.punktu, jo izslēgšanas iemesli saistīti ar pašas iepirkuma procedūras posmu un lēmuma pieņemšanu par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu.

Apakšuzņēmēju pārbaude līguma izpildes posmā

Vai apakšuzņēmēja vietā var iestāties pats pretendents?

- Ja pretendents būtu izslēdzams tādēļ, ka izslēgšanas iemesli konstatēti pārbaudāmajam apakšuzņēmējam, PIL 43.panta (5).daļas regulējumam **atbilstošs risinājums būs**, ja **pretendents** attiecīgajam apakšuzņēmējam nododamo līguma daļu **veiks pats saviem spēkiem**, nenomaiņot uz citu apakšuzņēmēju.
- Pretendents varētu iestāties apakšuzņēmēja vietā!

Paldies par uzmanību!

monta.drebeiniece@iub.gov.lv

Tālr. 20119010

Saīsinājumi

- **OECD** – Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija
- **EIS** – Elektronisko iepirkumu sistēma
- **IUB** – Iepirkumu uzraudzības birojs
- **PIL** – Publisko iepirkumu likums
- **VID** – Valsts ieņēmumu dienests

Iepirkumu uzraudzības birojs